

"לא רוצים שבויים, רק להרוג, להרוג, להרוג..."

פירשת

דרושה חקירה!

השבוע, באיחור, התפוצצה הפצצה של "הקצין הבכיר". הדבר אירע כאשר שבועון כריטי מכובד ביותר, "ספקטטור", בעל קו ימני שמרני, השיג איכשהו את תזכירו של אורי אבנרי, שנמסר לכל חברי הכנסת, ושבו חשף את הפרשה.

מטעמים של הגיונות, כלל אבנרי בתזכירו גם את טענתה של אשת הקצין, כאילו פעל בעלה על פי הוראה שקיבל. השבוע, בעיקר בות הפירסום, חזרה האשה, יפה שדה, ביתר חריפות על טענה זו, בקבעה כי קצין בכיר ביותר הנחה את הקצינים בתידרוך בעליפה להרוג "מחבלים" שבויים. היא לא השאירה ספק בכך שכוונתו היא לרפאל ("רפול") איתן עצמו, שביהן בסגן-הרמטכ"ל. הרמטכ"ל היה אז מוטח גור.

לטענה זו אין חשיבות מישפטית, מאחר שאסור קצין למזא

פקודה שהיא בלתי-חוקית בעיניו. העובדה כי סמל בנגמ"ש של שדה הודיע לו, לפני ביצוע הפשע, כי הפקודה היא בלתי-חוקית, מחי מירה עובדה זו. עצם הטענה, "מלאתי רק פקודות" מעוררת אף היא אסופאציות חמורות.

אולם מעבר לגורלו האישי של שדה, יש חשיבות מכרעת לבירור המענות של שדה ואשתו. ברור עתה יותר מתמיד כי יש צורך חיוני במינוי ועדת-חקירה ממלכתית, שתבדוק את כל הבעיות הקשורות בשמירה על עיקרון טוהר-ההנשק במיבצע-ליטאני, ושתקבע במיוחד:

● האם ניתנה במיבצע-ליטאני הנחיה לקצינים ולחיילים שלא לקחת שבויים, או להרוג אותם אחרי שנלכדו?

● אם כן, מי נתן את ההוראה? מי אחראי לה?

● מינוי ועדה כזאת דרוש לא רק כדי לעשות צדק ולברר את האחריות, אלא גם כדי לחנך את צה"ל ולקבוע הנחיות ברורות לגבי העתיד.

התזכיר של אורי אבנרי לחברי-הכנסת, שגרם להתלקחות הסערה:

את תקופת-המאסר הקצרה עוד יותר, לשנתיים. והנה, בפרשת שדה עשה הרמטכ"ל את ההיפך, ביטל את החלטת בית-הדין לערעורים, שהחמיר את העונש, והוריד את העונש אף מתחת למינימום שנקבע על-ידי הערכאה הראשונה.

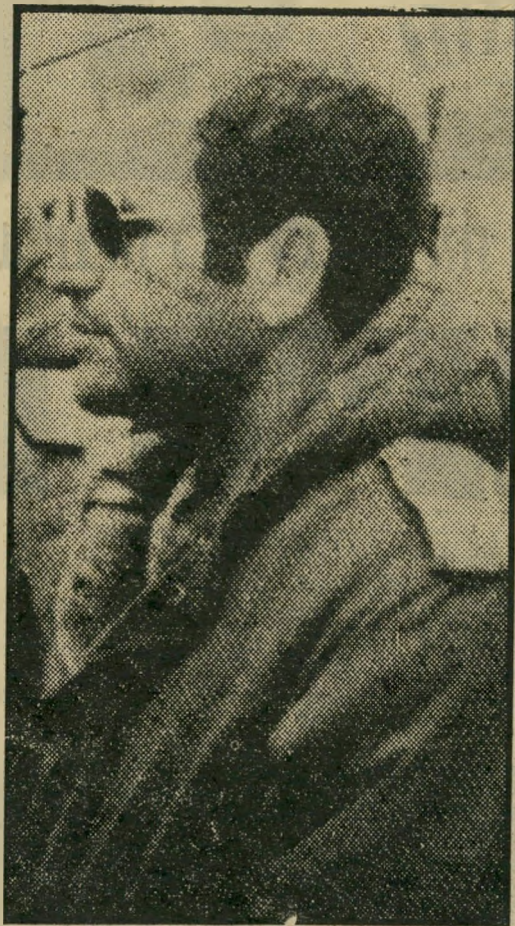
(ג) הרמטכ"ל המתיק את דינו של שדה אחרי שכבר כמה סערה ציבורית בגלל המתקת דינו של פושע-מלחמה פינטו. הדבר מוכיח שהרמטכ"ל דבק בשיטתו, להמתיק את דינם של פושעי-מלחמה רוצחי-ערבים.

פיטורי הרמטכ"ל

(ד) יש לראות בחומרה מיוחדת את העלאתו של פושע-מלחמה, שהורשע בדין על הריגת שבוי, לדרגת רב-סרן. בעיני הדבר חמור בהרבה אף מהמתקת עונש-המאסר. כי בכך קבע הרמטכ"ל נורמה: שביצוע פשעי-מלחמה חמור, בדם קר, שלא בקרב, אינה פוסלת אדם מלמשמש קצין בצה"ל, לפקד על חיילי ישראל ולשמש להם מופת, באישור הסמכות הצבאית העליונה.

(ה) בשעה שסגן-אלוף שדה הועמד לדין, נערתתי (בתפקידי כעורך, "העולם הזה") לבקשת שר-הביטחון שלא לפרסם את המיקרה. הסיבה לכך היתה שבאותה עת היה החייל אברהם עמרם שבוי בידי אחד מאירגוני-הפדאיון, והיה קיים חשש סביר שמא יתנקמו בו אם תיוודע הפרשה. נימוק זה אינו קיים עתה, ולמעשה אין שום נימוק הגיוני וקביל לאי-פירסום פרטי הפרשה. להיפך, כפי שקבע קצין צנחנים בכיר, תת-אלוף מתן וילנאי, יש ערך חינוכי עצום בעצם הוויכוח הפומבי על פרשות אלה, כדי להעמיק בקרב החיילים והאזרחים את תודעת העיקרון של טוהר-ההנשק.

(ו) יש לתבוע בצורה הנמרצת ביותר את פירסום פסק-הדין של שדה, כמו גם פסק-דינו של דניאל פינטו. (ז) מאחר שברור כי הסערה הציבורית בפרשת פינטו לא השפיעה לטובה על הרמטכ"ל, אין מנוס מן המסקנה שמערכת-השיקולים של רא"ל איתן אינה מתאימה לרמתו של מי שצריך לחנך ולהנהיג את צה"ל, ויש להעלות מחדש, ביתר חריפות, את הדרישה לפי-טוריו לאלתר.

סגן-אלוף-לשעבר אריה שדה
סמל שהתנגד לרצח, גרם למישפט מפקד

להרוג, להרוג. האשה טוענת כי מכך הבין בעלה שהפקודה היא להרוג שבויים (אם כן, היתה זאת כמובן פקודה בלתי-חוקית בעליל).

האשה אינה מביעה במכתבה שום חרטה, בשם עצמה או בשם בעלה, על המעשה. היא תובעת את זכויו בעלה וביטול העונש שלו.

אף שמעשהו של שדה חמור פחות ממעשה הזוועה של דניאל פינטו, שבוע אחריו שוך הקרבות, ושבו נרצחו ארבעה אנשים חפים-מפשע בצורה סאדיסטית, יש לשים לב לכמה השלכות של פרשת שדה:

(א) העירעור על קולת-העונש הוגש על-ידי הפרק-ליט הצבאי הראשי (פצ"ר), שאינו סמכות שיפוטית בלתי-תלויה, אלא קצין-צה"ל הכפוף לרמטכ"ל. למרות זאת המתיק הרמטכ"ל את דינו של האיש ונתן לו עונש קל יותר מאשר זה שנגזר עליו בערכאה הראשונה (החזרתו לדרגת רב-סרן, במקום לדרגת סרן).

(ב) בפרשת דניאל פינטו נטען כי הרמטכ"ל בעצם הלך רק בדרכו של בית-הדין לערעורים. אחרי שזה הוריד את העונש מ-12 לשמונה שנים, הוריד הרמטכ"ל

15 באוקטובר 1979

אל: חברי הכנסת

מאת: ח"כ אורי אבנרי

הנדון: פרשת הקצין הבכיר במיבצע ליטאני.

כשם שהבאתי לפניכם את הפרטים המדויקים של פרשת הסגן-לשעבר דניאל פינטו, הייתי רואה עתה חובה לעצמי להביא לפניכם את פרטי פרשתו של הסגן-אלוף-לשעבר אריה שדה.

לאחרונה דובר הרבה בפרשה זו, מבלי שלרוב הדוברים היה מושג על אופייה ופרטיה. סבורני כי נבחרים העם, אשר מידע זה נמנע מהם על-ידי צנזורה פוליטית שרירותית, חייבים לדעת את האמת גם על פשעי-מלחמה זה.

פקודה בלתי חוקית

ואלה הפרטים, בקצרה:

סגן-אלוף אריה שדה, מפקד גדוד בחיל-ההנדסה, יצא במיבצע-ליטאני בראש כוח לאתר מסויים בדרום לבנון.

בדרך נתקל הכוח בשלושה ערבים. הם לא גילו שום התנגדות. לא היה קרב ולא היו חילופי-אש. המג"ד פקד לקחת את השלושה בשבי ולהחזיקם במקום, ופנה למשימה שלמענה יצא.

בתום משימתו זו, כאשר התכונן הכוח לחזור לבסיסו, הזכיר משהו למג"ד את השבויים, ושאל את שדה מה לעשות בהם.

שדה ציווה להרוג את אחד השבויים, שנראה לו כ"מחבל", ולהביא את שני האחרים למקום-איסוף.

סמל, שהיה בנגמ"ש המג"ד, התנגד להוראה זו וקבע שאינה חוקית. אולם ארבעה חיילים אחרים — שני סגנים, סמל ורב"ט — ביצעו את ההוראה.

הסמל שהתנגד לפשע דיווח על כך, וצה"ל העמיד את סגן-אלוף שדה וארבעה אחרים לדין.

בית-הדין הצבאי דן בערכאה ראשונה את אריה שדה למאסר של שנתיים וחצי, והורידו לדרגת סרן. הפרקליט הצבאי (וויאמר הדבר לזכותו) הגיש עירעור על קולת-העונש. בית-הדין לערעורים גזר על אריה שדה מאסר של חמש שנים, והוריד אותו לדרגת טוראי. הרמטכ"ל, רב-אלוף רפאל איתן, המתיק את דינו של שדה, העמיד את עונש-המאסר על שנתיים וחצי (פחות שליש, כמובן) והעלה אותו מחדש לדרגת רב-סרן.

הנאשמים האחרים נדונו כלהלן:

(1) סגן — הורד לדרגת סמל, ונדון

למאסר של שנה ושמונה חודשים. הרמטכ"ל הוריד את העונש לשנה.

(2) סגן — פסק-דין כנ"ל, הומתק כנ"ל.

(3) סמל, הורד לדרגת טוראי נדון לתשעה חודשי מאסר.

(4) רב"ט, כנ"ל.

"לא ברא השטן"

במכתב נרגש שכתבה רעייתו של שדה, יפה, טענה שנאמר לבעלה לפני המיבצע, בתידרוכים בעל-פה, שהי מיבצע נועד כולו לצורכי נקמה אחרי הפיגוע בכביש-החוף. המפקד הבכיר הביא את דיברי המשורר, "ניקמת דם ילד קטן עוד לא ברא השטן". נאמר למפקדים ש"לא להיות צימחוניים", וכן, "לא רוצים שבויים, רק להרוג,

אשר לפרשת פינטו, שהבאתיה לפניכם במכתבי מיום ה-27 ביולי 1979, הרשו לי להוסיף שני פרטים:

(1) בעיתונות הזרה והמקומית פורסמה גרסה כאילו ביצע פינטו את פשעו כ"נקמה", מפני שמפקדו נהרג בנדי פידאיון. אין בכך שמץ של אמת. מפקד-הפלוגה של פינטו נפצע במהלך הקרבות, וסגן מפקד-הפלוגה נהרג. אך הדבר לא קרה בכפר שבו בוצע הפשע, והפשע בוצע זמן רב לאחר מכן, אחרי סיום הקרבות. יתר על כן, טענה זו כלל לא הועלתה במישפט, גם לא בקשר לקביעת העונש.

(2) אחד מארבעת הערבים, שנרצחו בידי פינטו, היה מודיע של צה"ל, ופינטו ידע זאת היטב. האיש נרצח אך ורק כדי לסתום את פיו, אחרי שהיה עד לרציחת שלושת האחרים.

פרטים אלה מגבירים את התביעה לפירסום מיידי של פסק-הדין של פינטו, כדי להפריך אחת ולהמיר את הכוזבים הרבים, שהופצו כמסך-עשן, כדי להצדיק החלטתו של הרמטכ"ל, שאין לה הצדקה או מחילה.

ברצוני לציין כי האיש המוסמך להחליט על פירסום פסק-הדין הוא הפרקליט הצבאי הראשי, שאסר את הפירסום. הפצ"ר הוא קצין, המקבל הוראות מה-רמטכ"ל, המקבל הוראות משר-הביטחון. כל אחד משלושה אלה יכול, איפוא, להחליט בכל עת על פירסום פסק-הדין.